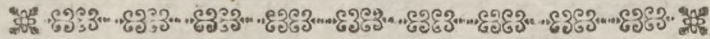

ODPOWIEDZ

NA PROJEKT POD TYTUŁEM:
SZLUZA SWIADZKA.

Prawa publiczne ubeśpieczając wolność handlu na wszystkich Rzekach Spławnych, chciały mieć wszelkie do tego uprzątnione Zawady, ażeby ogólnym Kraiowym nie przeszkadzały pożytkom, ten widok Dobra pospolitego był chwalebny powodem, że Rzeczpospolita licznemi Konstytucyami Seymowemi postanowiła, iako to: Konst: 1598. fol: 1457. titulo: Rzeki Portowe. 1613. folio 183. titulo: o Rzekach Portowych. 1631. folio 681. titulo: o Rzekach Portowych W. X. Lit: w Słowach: *Rzeki Navigabiles, iż są juris Publici, do pożytku y używania wszystkich należą, przetoż według dawnych Praw mają być wolne od Grobel, Tam, Młynow, y od wszystkiego cokolwiek, zwykło impedyować nawigacyę, ponawiając tedy y obiaśniając dawne Konstytucye, postanawiamy: aby od tych miejsc, od których Rzeki Navigabiles są, żaden Grobel, ani Tam, ani Młynow budować, y niczym nawigacyi impedyować nie mógł.*

Tak iasne Prawa nie dozwalały JW. Zabie Woiewodzie Połockiemu, ażeby na Rzece Jassie do Dźwiny wpadającej, którą Obywatele Drzewem do Rygi handlują, zabudował w Dobrach swoich Swiada zwanych, Młyn, Tartak, Oleynie, y Szluzę, ktoraby zwracając wodę na wspomniane Machiny Rzekę zamykała, tymbardziej, ażeby od Obywatelow w gorze tej Szluzy mieszkających, za iey otwarcie od przepuszczonych Kłód Cło partykularne wybierać godziło się, bo albo mimo zakaz Prawa zabudowania wszystkie znieść, y Rzekę Jassę wolnemu Obywatelow Handlowi w obu Brzegach otwartą zostawić, albo kontentując się pożytkami, które Młyn, Tartak, y Oleynia przynoszą, Szluzę bez żadney opłaty publiczney handlujących wygodzie poświęcić należy.

Seym 1775. był placem otwartym partykularnych korzyści, y między wielą Prawami, które pro Publico & privato stanowił, niemógł uniknąć kontradykcyi takich, iakie się w tym Tomie znaydują, że albo Prawo iedne znosi się przez drugie, albo koniec, Konsytucyi sprzeciwia się iey początkowi: co się pokazuje niżej.

Traktat Articulo 4to. & 5to. folio 70. waruie, ażeby Handel Dźwiną do Rygi miał wolność iaknayobszerniejszą, y ażeby Obywatele Obojga Państw w spławianiu Towarow y Nawigacyi swojej do opłaty żadnych Celi partykularnych nie byli przymuszani, wyraźnie takowe Cła y daniny partyku-

tykularne znosi, nadto przeciw tym, którzyby śmieli temu sprzeciwić się; sprawiedliwość prędką y nieodwłoczną ukrzywdzonym obiecuie.

Tegoż Seymu Konstytucya, folio 21. titulo: Spław na Rzekach Zyźmie, Gawi, y innych mogących być spławnymi, stanowi, aby tenże Spław zastawianiem przeszkod od Possessorow, ani wyciąganiem przez nich partykularney opłaty od Handlujących trudniony nie był.

Niżej zaś folio 54. przeciw tym Generalnym Prawom zyskał y JW. Zaba Woiewoda Połocki swoje prywatną Konstytucyą pod Tytułem: Upewnienie płaty na Spuście Swiadzkim, która Kommissyi Skarbowey zaleca, ażeby od Drzewa tamtędy spławiać się mającego płata determinowana była. Lecz taż sama Konstytucya ma w sobie ku końcowi przeciwny dodatek, w słowach: „Jednak iż ta Determinacya solvendi censûs niema naymniey derogare Prawom y Artykułom na terażniejszym Seymie respectivè Commerciorum ustanowionym, ostrzegamy.

Ktoż tego iasno nie widzi, że ta Konstytucya prywatna niezgadza się z drugą tegoż Seymu Generalną, y sprzeciwia się Traktatowi, a nadto, że wspomniony końcowy warunek odwołując się do Generalnych Praw y Artykułow Traktatu, obala samą Konstytucyą prywatną JW. Zabie służącą? przeciw JW. Zaba Woiewoda Połocki, za pomocą okoliczności w onym czasie sobie przychylnych, wystarawszy się o Sancitum Kommissyi Skarbowey, exekwował tę Konstytucyą z uciskiem Obywatelow Drzewem do Rygi handlujących, brał od nich znaczne opłaty za otwarcie Szluzy Swiadzkiej, y przez czas długi wybierając Cło prywatne z krzywdą publiczną, dał okazyą zażaleń na zamitręzenia, przeszkody y krzywdy, które w Handlu między Kupcan i Ryskiami, y Obywatelami Litewskimi ztąd wyniknęły. Noty zatym Ministeryalne względem Kupcow Ryskich, y sprawiedliwość Traktatem upewniona, wstrzymały dalszy Cła prywatnego pobor, lecz JW. Woiewoda Połocki przez podany do Laski Projekt, Prawom Generalnym Kraiowym, y Artykułom Traktatu przeciwny, usiłuje znou w uszczerbku Handlujących swoje znajdować pożytki, których Konstytucye wyżej cytowane, y Traktat Zabraniają.

Niech zatym Prześwietne Stany Seymuiące na tych uwagach zastanowić się raczą, czyli iedną prywatną Konstytucyą 1775. samą sobie w wyrazach swoich sprzeczna, zruynować może tyle Praw Generalnych wyżej wymienionych, y Traktat 1775. wolność Obywatelom ich Handlu od wszelkich przeszkod, y Ceł prywatnych ubeśpieczający? przy powadze których sprawiedliwa zachodzi proźba, ażeby Projekt JW. Zaby Woiewody Połockiego. pod Tytułem: Szluzą Swiadzka, był uchylony.

